

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת ויקהל-שקלים

תשפ"ד

גיליון 203

א לעבטיגער שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

מתקתלים ומתחברים

פניני הפרשה

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (ל"ה א)

בדברי רש"י, **שזה היה למחרת יום הכיפורים**. יום הכיפורים ענינו של **תשובה**, שאז נאמר למשה: **'סלחתי כדברך'**. ולכך: **"ויקהל... כל עדת בני ישראל"**, התקהלות של כל עם ישראל כולם, שחזרו בתשובה ונסלח להם עוונם, וכולם היו בגדר של: **'כל עדת בני ישראל'**.

ואפשר להוסיף, דהוא ע"ד הנאמר במתן תורה, בדברי המכילתא עה"פ: **"ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני"**, מה ביאתו למדבר סיני בתשובה אף נסיעתם מרפידים בתשובה. ובהמשך: **ויחן שם ישראל נגד ההר'**, ובדברי רש"י: **כאיש אחד בלב אחד**. דגם כאן, מכיוון שכולם היו בתשובה - הם היו בלב אחד, כולם יחד, כל עם ישראל, דהא לא היה להם עוונות לאחר יום הכיפורים, ולא היו יוצאים מן הכלל.

"ויקהל משה את כל עדת ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה'" (ל"ה א)

בדברי הרב החיד"א, **שוריי"ג מצוות מכוונים כנגד אברי האדם**, רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים, וש"ס"ה לא תעשה כנגד ש"ס"ה גידים. ולכאורה הוא מקשה, הרי ישנם מצוות השייכים לכהנים או למלך שבישראל, וכן לא כולם הם שוחטים, ולא כולם יכולים לקיים מצוות שילוח הקוף, וכן עוד בדרך זה.

ומתוך, **אם כלל ישראל הם באחדות וכאיש אחד - נחשבים המצוות של כל אחד לכולם**. וזה שטאמר: **"ויקהל משה את כל עדת ישראל"**, שזה אחדות, ועיי"כ אמר משה: **'אלה הדברים אשר צוה ה'"** ויחשב להם כאלו קיימתם כולכם כל המצוות.

ואפ"ל בדבריו: **"אשר צוה ה'"**, ר"ת: ששים רבוא אבותינו, שיש בתורה - כנגד ששים רבוא נשמות שבישראל, שעל ידי - שנכללים יחד, מקיימים מצוות ה', וכדבריו.

כן אפ"ל; **ש'אלה הדברים' קאי על לימוד - שעוסקים בדברים - בדברי תורה**, כאלו מקיימים אותם. דכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת' (מנחות ק"י). וכן: **'ונשלמה פרים שפתינו'**.

"וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה'" (ל"ה ב)

יש לדייק, ש**שביעום השביעי'**, כתוב: **'לכם'**. ובשבת שבתון כתוב: **'לה'**, דהנה הימים הם כלי וצמצום, וכמובא (ליקו"מ נ"ו, עה"פ: ומדת ימי מה היא) לכך שאצל עם ישראל שהשבת היא בתוך כלי ומדה של ימים, כתוב ענין של ימים: **'וביום השביעי יהיה לכם'**. אך אצל הקב"ה שהוא למעלה מהזמן, כתוב: **'שבת שבתון לה'**.

"וביום השביעי יהיה לכם קודש" (ל"ה ב)

"יהיה לכם - שלכם יהיו, ע"ד הנאמר באברהם: **'והיה ברכה'**, שהברכות יהיו מסורין בידך, (רש"י). והא שבת מקור הברכה, ומינייה מתברכין כל שתא יומי. וזהו:

המניין שלכם היה בוקע רקיעים

ועוד מסופר; היה זה בתחילת התקרבותו של מוהרנ"ת לרבינו, היה לו חבורה בעיר ברסלב מסוחרים מוכרי כלים (טעמקעס), שהיה מדבר עמם בעבודת ה', לעוררם ולהלהיבם בדרכי העבודה. רבינו היה מתעניין אצל רבי נתן בתכימות אודות חבורה זו. ורבי נתן מגודל תבערתו לעבודתו ית', חש שבני החבורה אין ליבם עמו בבערה זו, אי לכך אט אט חדל מדבר עמם, וכך במשך הזמן, פסקה החבורה.

כעבור זמן, כשהגיע מוהרנ"ת לרבינו, לא סיפר לו ממהות החבורה וביטולה. אך רבינו ברוח קדשו שחזה וראה; השאיר 'פיתקה' בכתב ידו, שכן היה תוכנה: **"מה אומר לכם, המניין שלכם היה בוקע רקיעים"**. שבה רימו לו על חשיבות 'חבורה' זו. כמובן שרבי נתן קיים עצת רבנו; וחידש שוב חבורה זו, של סוחרים הכלים והסירים, ואף גם הקדיש לכך עוד יותר זמן מזמנו היקר - ששמרם היטב.

אכן כן; החבורה, ההתכנסות וההתקהלות יחדיו היווה אבו יסוד לבני העלייה, לאנשי הצדיק, לעובדי ה', לאנשי מעשה ולפשוטי החסידים, שהתכנסו יחדיו לקבל אחד מהשני נקודות החברים, להתעורר ולהתחזק יחדיו. חבורות רבות ומגוונות היו לאנשי מעלה, שהמטרה אחת ולשאוב יחדיו אור התורה והעבודה, אורם של צדיקים וחסידים, טעמם המתוק וערבותם.

אחוז בכסא כבודי - בנשמות ישראל

ועוד במעלת האחדות וההתקהלות בשרשו, והחיבור למשה רבינו, הוא ביאוסף מכתבים' (לרבי יעקב מאיר שכתב) בכתבו: **"ואפילו משה רבינו עליו השלם כשנתיירא מקאנת המלאכים אמר לו השי"ת 'אחוז בכסא כבודי'**, ומפרש רבינו (ליקו"מ ח"י ב א) שהכוונה ב"נשמות ישראל החקוקות בכסא הכבוד". והיא סגולה בדוקה שלא ליפול מהשי"ת להתאחו בכלל ישראל, ומכל שכן עם החברים, ומכל שכן עם המקורבים לצדיקים אמיתיים. והכוונה שיהיה לו אמונה בהם, ואהבה ושמחה בטובתם..."

עצם ההתכנסות וההתקבצות, שהייתה במחיצה אחת, קירוב הלבבות בשבת אחרים, ההתכללות בויקהל משה - לשמוע ולהידבק יחדיו באור הצדיקים, באור התורה שהנחיל משה, בקדושת השבת שצוים משה בכאן, נחרטים על מיתרי הלבבות, מתרבים הצירופים של נשמות ישראל, ונושבים רוח חיים בלבבות המתכנסים והמתקבלים, והשפעתם רבה היא ליחיד ולכלל.

שירת הפרשה

ויקהל משה את עדת בני ישראל נקרא בפסוקים למינים אָנוּ מִפְּאֹן, בְּגֵדְל פֹּחַ וזִכּוֹת הָרְבִים.

פְּשָׁעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכוֹדִים וְאֶגְוִידִים
נִתְעַלָּה וְנִתְקַדַּשׁ שָׁם שְׁמִים בְּבְרוּאִים.

גַּם עַל הַתְּכַנְסוֹת אֲנָשִׁים תְּמִימִים וּפְשׁוּטִים
בְּכָר הַתְּבַטָּא רַבָּנוּ, הַמְנַיְן שֶׁלְּכֶם בּוֹקֵעַ רְקִיעִים.

עוֹד נְחִיד וְעוֹד נְחִיד, וּמִתְרַבֵּים צְרוּפֵי הַבְּתִים
לִפִּי וּפְאָר עַם יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נְחִדְיוּ מְאִירִים.

על הפסוק 'ויקהל משה' כותב המדרש (מדרש אגדה): למה הקדים בלשונו 'ויקהל' מה שאינו נמצא בשאר מקומות בתורה? ומתוך; זהו שאומר הכתוב: **"מי כהחכם ומי יודע פשר דבר"** (קהלת ח א): אשריהם הצדיקים שיודעים לעשות פשרה בין ישראל לאביהם שבמים... תבוא קהילת משה רבינו, שנאמר: **"ויקהל משה את כל עדתו"**, ותכפר על קהילת אהרן דכתב: **ויקהל העם על אהרן'**.

ובדברי המדרש הגדול, דורשי אגדה אומרים: מתחילת התורה ועד כאן, לא נאמרה פרשה בהקלה אלא זו, ולמה? לא כך אמר הקב"ה למשה; **הקהל את בני במצות השבת**, כדי שתהיה שמורה לדורות, להיעשות קהילות קהילות ולהיכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשמוע דברי תורה, ולקדש את שמו הגדול, כעניין שנאמר: **"במקהלות ברכו אלקים ה' ממקור ישראל"** (תהלים ס"ח). מהו "ממקור ישראל", רבי יוסי אמר: זה הקב"ה שהוא מקורן של ישראל, והוא מקוון והוא סיכויין ועליו ביטחונן. אמר להן הקב"ה לישראל: **אם נקהלן אתם בכל שבת ושבת לבתי כנסיות וקורין בתורה**, מעלה אני עליכם כאילו הודעתם עלי שאני מלככם.

ההתקבצות וההתקהלות של בני ישראל איפה - מכפרים על עוונות. וגם זאת הוי אומר; בהתקבצות יחדיו לדבר תורה, בהתכנסות בני עם ישראל בכדי לקדש את שמו הגדול אנו ממליכים את הקב"ה, וממשיכים ברכה ממקור ישראל, ברכת שמים ממעל.

ריבוי הבתים ע"י ההתכנסות וההתקהלות

בדברי מוהרנ"ת על מעלת ויקהל, ותוכנו הפנימי: **"וזה בחינת ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים**. שהזהירם אז על מלאכת המשכן, ועל כן הקהלים תחילה. כי המשכן הוא בית התפילה שנבנה מריבוי הבתים - הנעשים על ידי שנתכנסין ונקהלן עדת בני ישראל יחד, שעיי"ז נצטרפין צירופים רבים ונפלאים ונרבינן הבתים מאוד.

ועל כן הקדים לומר: **"ויקהל משה"**, ויקהל דייקא, כי עיקר בנין המשכן שהוא בית התפילה, נעשה על ידי בחינת ויקהל, על ידי ריבוי הצירופים שמצטרפין על ידי הקיבוץ, שנתקהלן יחד שנעשין מהם בתים רבים עד אין מספר שמהם נבנה המשכן'. (ליקו"מ ציצית ז"י ב). ומשמע כבר גם שם מהמשך דבריו, שהצירופים הנפלאים, ובניית הבתים, הם בכל התקבצות ואסיפה דקדושה שגדולה מעלתה מאוד, בהחברות יחד אבני הקודש של נשמות ישראל.

איך משליכים חבורה אהובה וחיביה כזו

היה זה אחד ממקורבי רבינו מוהר"ן מברסלב, ורבי ליפא שמו, שהתרחק לתקופת מה, ונמנע מלבוא להתקבצות התלמידים, כעבור זמן התקרב שוב לחבורה, בעת חזרתו התבטא רבינו, באמרו: **"תמה אני איך משליכים חבורה אהובה וחיביה כזו, ממה נפשך, אם באותם השנים לא הלכת בדרכי ה' כראוי, בוודאי הפסדת מה שהפסדת, ואם היית עובד השם כראוי, הלא טוב היה אם היית מטיל העבדות והיהדות שלך גם כן לתוך השותפות של החברים האהובים**. והיו אחרים יכולים להרחיב דיהם ולהצליח על ידי העבודות שלך". הרי כבר אמרו חז"ל: **דאינו דומה יחיד העושה מצוה לרבים העושין**. כי הרי בחבורה יש זכות הרבים, יש שותפות, ישנם זכותם של רבים העושים את המצוות, את העבודות ה', ביחד שואבים התעוררות, ומקבלין דין מן דין.

הַמְיֻשָׁד פְּנִינֵי הַפְּרָשָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"בחכמה בתבונה ובדעת" (ל"ה ל"א)

ויחכם מכל אדם!

ידוע היה הרב הקדוש רבי צבי אריה מאליק ז"ע, תלמידו של הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב ברוב חכמתו ופקחותו, וזאת לבד מגודל צדקותו וקדושתו.

כשדיבר פעם רבינו מגודל מעלתו של רבי צבי אריה, התבטא: "אילו היה חרד (פרום) כפליים ממידתו לא היה מגיע לרום מעלתו, אלא הוא זכה למדרגותיו בגלל גודל חכמתו".

הרב הקדוש רבי ברוך ממעזיבוז התבטא על גודל חכמתו, באמרו: שרבי צבי אריה מאליק הינו חד בדרא בחכמתו המרובה.

כן היה זה, כאשר הגאון רבי חיים מוואלז'ין הגיע פעם בעת עריכת גלותו, לעיירה אליק, הזדמן לבית הכנסת בשעה שרבי צבי אריה - אב בית דין ערך 'דין תורה'. רבי חיים התיישב בפינה עם בדניו הפשוטים שלא יכירוהו, הקשיב לדין תורה, והיה לו הערה להעיר. ניגש לאחד הרבנים והעיר לו את הערתו, ומיד נס החוצה שלא יכירוהו ויכבדוהו. לאחר מכן פנה ל'הכנסת אורחים' שבבית הרב מאליק, ששימשו במסירות ובנאמנות כיתר אורחיו, וגם שוחחו יחדיו בדברי תורה כשהגאון רבי חיים וואלז'ין עמד על גדלו של רבי צבי אריה בלימוד התורה. לאחר שבועיים ימים נפרד הימנו לשלום, ובהמשך; כשחזר לביתו התבטא: שאינו מחוויר אצלו, למה רבי חיים לא התעניין על שמו וזהותו, אם מחמת גודל יראתו, או מחמת גודל חכמתו..."

בחודש ניסן שנת תק"ס נסע רבינו לגאליציה; שם ביקר אצל צדיקי הדור הרה"ק מנעשכ"ז, ואצל הרה"ק ר' צבי אריה מאליק. טרם היכנסו להצדיק מאליק, התבטא רבינו: שחושש הוא ממנו, יען כי פקח הוא.

אך גם רבי צבי ארי הפליג בגודל חכמת רבינו באמרו: "האם מספיק להגדירו בויחכם מכל אדם? כן, לאחר שנים, כאשר רבינו שהה 'בלמברג' כשנחלה בחוליו הקשה של מחלת השיעול שתקפה אותו, התבטא רבי הירש לייב לאנשיו באמרו: ראיתי אותו (את רבינו) לפני מספר שנים בבית, אז לא השגתי אותו, היום איני יודע כלל מהותו; לפי הנראה לי, נצטרך כולנו לבוש מפניו".

"מלאכת עבודת הקודש" (לו א)

עבודת השם בציונו של רבי יוחנן הסנדלר

היה זה העובד השם הנודע רבי הירש לייב ליפל, שעל אף זקנתו וחולשתו בערוב ימיו, לא ויתר על עבודתו בקודש, וכשתבדוד בין עצי היער וקברות הצדיקים, היה נוטל עמו נער צעיר שילוהו.

וכך מספר מייכרונותיו החסיד ר' גדליה פליר (בספר בצלו של הרבי): היה זה בזקנותו של רבי הירש לייב - כשהיית באחד הלילות עמו בימירו, ביקשני להתלוות אליו בחצות; חפץ הוא ללכת לקברו של התנא הקדוש רבי יוחנן הסנדלר ז"ע, קבענו שעת יציאה, ובה צעדנו יחד אל הציון.

אנחנו מגיעים למקום, רבי הירש לייב מדליק נר, ומתחיל לצטט בזה אחר זה מאמרים משמו של רבי יוחנן הסנדלר. כשהבחין במבטי התמה, הסביר לי את פשר מנהגו: 'כשאני בא אל ציון של צדיק, אני צריך להזכיר לעצמי לפני מי אני עומד לדבר'. לאחר מכן התיישב על אחת המדרגות למרגלות הציון והחל לומר 'תיקון הכללי' בהתעוררות הלב, בעוד אני עוזב את המקום ויוצא להתבודד בשדה הסמוך.

לאחר כשעה שבת, והנה אני שומע את רבי הירש לייב אוחז עדיין באמצע אמירת ה'תיקון הכללי' בסוף מזמור נ"ט, כששוב ושוב הוא חוזר בתחינה ובדבקות נפלאה על המלים 'כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי'. וכך זכה וזיכה רבי הירש לייב את טעמה של עבודת השם.

יהודי שהתייגע כל כך בעבודתו בקודש – לא שוברים את רוחו

היה זה חסיד מתלמידי רבינו, שעשה סוכה יקרה ומפוארת והוציא על כך סכום גדול. אתא ובא ליל החג, ותלמיד זה, ביקש מרבינו את הזכות שיבא לקדש אצלו בסוכתו - בליל החג הראשון. רבינו מילא את מבוקשתו והגיע יחד עם רבי נתן לסוכתו.

בעת ישיבתם בסוכה, העיר מוהר"נ"ת שהסוכה אינה כשרה כל-כך על-פי הדין. אולם רבינו שתק ולא העיר על כך.

כשראה מוהר"נ"ת, שרבנו זצוק"ל שותק, שתק גם הוא. בדרך חזרתם אמר רבנו לרבי נתן: "יהודי שמיגע עצמו כל-כך, ומוציא כל-כך הוצאות על הסוכה, אתה בא לפסלה מחמת חומרות יתרות ולשבור את רוחו!..."

"יהיה לכם".

ובליקוטי מוהר"ן (תורה קי"ט): "בשבת נמשך הדעת לכל אחד. וזה שאומרים המבקרים לחולה, יכולה היא שתרחס, לשון נוכח, היינו שתרחס אתה, שיהיה לך רחמים על אחרים על ידי הדעת שיש לך מבחינות שבת". וזהו דיוקו של קרא: 'יהיה לכם' - שלכם יהיה.

"ששת ימים תעשה מלאכה" (ל"ה ב)

אפשר לדייק: שש'ית ולא שש'יה, ענין; ת', הרמז לחיים, כמובא בחז"ל (שבת נה). עה"פ: 'והתיות ת' (יחזקאל ט), לשון חקיקה של אות ת', הרמז: ל' ת'חיה, או: ת'מות ח"ו. וזהו: ששת, באות: ת', חיים או מיתת: 'ומחללה מות ימת'. ו'בליקוטי מוהר"ן' (תורה א) על פסוק זה: שנחקק ונרשם. וזהו ענינו של שבת: 'אות'. וגם שנחקק רישומו של השבת לכל ששת ימי המעשה.

"ויכל חכם לב בכס" (ל"ה ו)

החכמה זה - "בכס", ממכס ובתוככם, בתוך כל אחד ואחד. החכמה ישנה רק צריכים לחפשה בתוכנו. וכסיפורו של רבינו הק', על רבי איזיק שחלם על האוצר בווינה, ולבסוף התברר לו שזה בתוך ביתו.

"את המשכן את אהלו" (ל"ה י"א)

בדברי רשי"י, אהלו קאי על יריעות עזים העשוי לגג. ולכאורה קשה; למה הוזכר בנפרד דווקא גג' המשכן, ולא קירותיו וכדומה. ואפ"ל, שמרומז בכאן ענין המקדש שלעתידי לבא שהז"ל אומרים: (ילקוט שמעוני ישעיה תצ"ט): 'ישעה שהמלך המשיח בא, עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר: ענויים הגיע זמן גאולתכם. וזהו: 'גג'. וענין: 'יריעות עזים' גם מרומז בעבודת בית המקדש: כדברי חז"ל: 'עזים שביריחו היו מתעטשות מריח הקטורת. (יומא ל"ט)

"את אבני השהם ואת אבני המלאים" (ל"ה כ"ז)

ע"פ דברי ה'ינועם אלימלך' (פרי משפטים) דאבני החושן היו נגד: שנים עשר צירופי הוי"ה ב"ה. והנשיאים שהיו צדיקים גמורים הביאו את האבנים האלה, דהיינו שפעלו ונתקנו והביאו את שנים עשר הצירופים הנ"ל.

ואפ"ל, שראשי תיבות של: א'בני הישהם, א'בני המלאים הם י"ב, וכידוע שבאותיות התורה מצורף שמונתו ית' - כי התורה כולה שמונתו של הקב"ה (זוהר ח"ג צח), רמז בפסוק מנין י"ב - כנגד י"ב שמות הוי"ה.

והקשר בין שם הוי"ה לשבטי ק"ה ולעם ישראל, אפשר לומר בהקדם ע"פ דברי ה'כלי יקר': ענין 'אבני השהם' שכיפרו על שתי אבני לוחות שנשברו, ושם נפרדה החבילה בין ארבע אלו, והם: השי"ת. והלוחות ומשה וישראל. ומביא את דברי הרבינו בחיי (שם): 'שהם' אותיות: 'הש"ם'. 'מש"ה'. ומעתה נודמנו ארבעתן אל פונדק אחד.

וזהו ענינם של אבני השהם - שמייחדים שם הוי"ה עם כלל ישראל. וקוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא. כדברי ה'ינועם אלימלך, 'דו"ק' ובענין 'אבני מלואים' מתרגם אונקלוס: 'אשלמותא', שבכתיבת י"ב השבטים בהם היה שלימותו. שזה יחודא של קב"ה ושכינתיה, הוי"ה עם כלל ישראל. שלימות, דרך ה"י"ב אבני החושן והמלואים.

"ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו" (ל"ה כ"א)

עבודת ה', ב'נפש רוח ונשמה'. וזה: 'אשר נשאו לבו', ענינו של 'נפש', 'לב יודע מרת נפשו' (משלי י"ד). הלב בנפש כמלך במלחמה (ספר יצירה פ"ו. ליקו"מ י"ב). 'נדבה רוחו' רומז ל'רוחו'. 'את תרומת ה', רומז ל'נשמה' שהוא חלק א' ממעל, וזהו: 'למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו' - לעבודת ה'.

זוית ראיה <<

בשם הבעל שם טוב על הפסוק: "ה' צלך" - שלפי מעשה האדם, כן כביכול הקב"ה צלו... נתאמץ ונשתדל במעשינו שיהיה לנו צל טוב - ויושפע עלינו ממרומים אך שפע טובה וברכה!

מוסדות ברסלב 'אהבת משה'
ע"ש מוהר"ן מברסלב ז"ע א"א
המוסדות הוותיקים והמנוסים דוברי לשון הקודש למעלה משלושים שנה
בהכוונת זקני אנ"ש זצ"ל ושיבלט"א
הנגו שמחים להודיע
שהחלה ההרשמה לשנה"ל תשפ"ה
לכיתות גן ומכינות, תלמוד תורה,
ישיבה לצעירים, הישיבה הגדולה
וחפץ ה' בדינו יצליח בהמשך חינוך בנינו לתורה, חסידות ויראת שמים בדרכי רביה"ק הנ.מ.ח. ז"ע
לפרטים וקבלת טפסי רישום
02-5829920